

MRR/H/6(1)05/2007

Minister Rozwoju Regionalnego

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013

Wytyczne nr 6 w zakresie ewaluacji programów operacyjnych na lata 2007-2013

(ZATWIERDZAM)

Grażyna Gęsicka
Minister Rozwoju Regionalnego

Warszawa, 30 maja 2007 r.

Spis treści

Rozdział 1 - Cele i podstawa prawna Wytycznych	3
<i>Podrozdział 1.1 - Ewaluacja Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia i Programów Operacyjnych na lata 2007-2013 – definicja i cele .....</i>	4
Rozdział 2 - Podmioty zaangażowane w proces ewaluacji i ich rola.....	4
<i>Podrozdział 2.1 – Krajowa Jednostka Oceny .....</i>	5
<i>Podrozdział 2.2 – Instytucje Zarządzające programami operacyjnymi.....</i>	7
<i>Podrozdział 2.3 – Instytucja Koordynująca regionalne programy operacyjne.....</i>	8
<i>Podrozdział 2.4 – Grupy Sterujące .....</i>	9
<i>Podrozdział 2.5. – Komitety monitorujące.....</i>	10
Rozdział 3 - Zakres ewaluacji w okresie programowania 2007-2013. Rodzaje ewaluacji	10
Rozdział 4 - Realizacja procesu ewaluacji.....	12
Rozdział 5 - Plany ewaluacji	16
Rozdział 6 – Załączniki.....	18

Rozdział 1 - Cele i podstawa prawna Wytycznych

- 1) Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (zwanego dalej „Rozporządzeniem nr 1083/2006”) państwa członkowskie zobowiązane zostały do przeprowadzania ewaluacji pomocy finansowanej z funduszy strukturalnych UE w celu poprawy „jakości, skuteczności i spójności pomocy funduszy oraz strategii i realizacji programów operacyjnych”.
- 2) Działając na podstawie art. 35 ust. 3 pkt. 7 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227 poz. 1658) Minister Rozwoju Regionalnego wydaje *Wytyczne w zakresie ewaluacji programów operacyjnych na lata 2007-2013* w celu zapewnienia zgodności sposobu ewaluacji programów operacyjnych z prawem Unii Europejskiej oraz spełnienia wymagań określonych przez Komisję Europejską, a także zapewnienia jednolitości zasad ewaluacji programów operacyjnych.
- 3) Niniejszy dokument uwzględnia wytyczne Komisji Europejskiej na okres programowania 2007-2013 w zakresie ewaluacji bieżącej (*on going*).¹
- 4) Celami szczegółowymi niniejszych Wytycznych jest określenie:
  - a) zakresu kompetencji podmiotów zaangażowanych w proces ewaluacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (NSRO) i Programów Operacyjnych (PO) na lata 2007-2013,
  - b) zakresu ewaluacji w okresie 2007-2013,
  - c) zasad realizacji procesu ewaluacji, w tym w szczególności:
    - i) ogólnych kryteriów wyboru ewaluatorów zewnętrznych,
    - ii) ogólnych zasad zarządzania procesem ewaluacji w celu zachowania podstawowych standardów ewaluacyjnych,
  - d) wymagań dotyczących formy i treści *Planów ewaluacji*,

---

¹ (*The New Programming Period 2007-2013. Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Evaluation During the Programming Period, Working Paper No. 5* dostępny na stronie: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd5_ongoing_en.pdf)

- e) zakresu informacji przekazywanych przez Instytucje Zarządzające do Krajowej Jednostki Oceny.

**Podrozdział 1.1 - Ewaluacja Narodowych Strategicznych Ram
Odniesienia i Programów Operacyjnych na lata 2007-2013 – definicja i
cele**

- 1) Ewaluacja jest definiowana jako osąd (ocena) wartości interwencji publicznej dokonany przy uwzględnieniu odpowiednich kryteriów (skuteczności, efektywności, użyteczności, trafności i trwałości) i standardów. Osąd dotyczy zwykle potrzeb, jakie muszą być zaspokojone w wyniku interwencji oraz osiągniętych efektów. Ewaluacja oparta jest na specjalnie w tym celu zebranych i zinterpretowanych informacjach za pomocą odpowiedniej metodologii.
- 2) Zgodnie z Rozporządzeniem Rady nr 1083/2006 ewaluacja ma na celu poprawę: „jakości, skuteczności i spójności pomocy funduszy oraz strategii i realizacji programów operacyjnych w odniesieniu do konkretnych problemów strukturalnych dotyczących dane państwa członkowskie i regiony, z jednoczesnym uwzględnieniem celu w postaci trwałego rozwoju i właściwego prawodawstwa wspólnotowego dotyczącego oddziaływania na środowisko oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko”.
- 3) Ewaluacje programów operacyjnych w okresie programowania 2007-2013 będą miały charakter:
  - a) ewaluacji strategicznych, których celem będzie ocena i analiza ewolucji programów operacyjnych w odniesieniu do priorytetów krajowych i wspólnotowych,
  - b) ewaluacji operacyjnych, których celem będzie wspieranie procesu monitorowania programów operacyjnych.

Rozdział 2 - Podmioty zaangażowane w proces ewaluacji i ich rola

- 1) Niniejsze Wytyczne dotyczą swoim zakresem ewaluacji strategicznych oraz operacyjnych realizowanych w okresie programowania 2007-2013 na dwóch poziomach (lit. a i b), oraz fakultatywnie (lit. c):
  - a) ewaluacji na poziomie Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia – ewaluacje dotyczące w szczególności kwestii horyzontalnych oraz przekrojowych odnoszące

- się do więcej niż jednego programu operacyjnego; za realizację ewaluacji na poziomie NSRO odpowiedzialna jest Krajowa Jednostka Oceny oraz w przypadku Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) Instytucja Koordynująca RPO.
- b) ewaluacji na poziomie programów operacyjnych – ewaluacje dotyczące kwestii specyficznych dla danego programu operacyjnego; za realizację ewaluacji na poziomie programów operacyjnych odpowiedzialne są Instytucje Zarządzające.
  - c) możliwe jest przeprowadzanie ewaluacji również na poziomie priorytetów, działań oraz projektów. Kwestie związane z realizacją ewentualnych ewaluacji na niższych poziomach wdrażania powinny zostać uregulowane przez Instytucje Zarządzające w *Planach ewaluacji* w części dotyczącej sposobu organizacji procesu ewaluacji.
- 2) Do głównych podmiotów zaangażowanych w proces ewaluacji na poziomach wymienionych w pkt. 1 lit. a i b w okresie 2007-2013 należą:
- a) Krajowa Jednostka Oceny (Minister Rozwoju Regionalnego; zadania Krajowej Jednostki Oceny w strukturach urzędu obsługującego Ministra wykonuje Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej),
  - b) Instytucje Zarządzające PO,
  - c) Instytucja Koordynująca RPO (Minister Rozwoju Regionalnego; zadania Instytucji Koordynującej RPO w strukturach urzędu obsługującego Ministra wykonuje Departament Koordynacji Programów Regionalnych),
  - d) Grupy Sterujące,
  - e) komitety monitorujące.

Podrozdział 2.1 – Krajowa Jednostka Oceny

- 1) Za przeprowadzanie ewaluacji na poziomie NSRO i wypracowanie standardów oraz koordynację działań w zakresie ewaluacji prowadzonych w ramach poszczególnych programów operacyjnych odpowiedzialna jest Krajowa Jednostka Oceny. Krajowa Jednostka Oceny wykonuje swoje obowiązki we współpracy z Komisją Europejską, Instytucją Koordynującą NSRO, Instytucją Koordynującą RPO oraz Instytucjami Zarządzającymi poszczególnymi programami operacyjnymi, a za ich pośrednictwem także z Instytucjami Pośredniczącymi oraz innymi podmiotami zaangażowanymi we wdrażanie programów operacyjnych. Do zadań Krajowej Jednostki Oceny należy w szczególności:

- a) zapewnienie przeprowadzenia ewaluacji ex ante NSRO,
- b) planowanie i koordynacja procesu ewaluacji NSRO oraz zapewnienie przestrzegania ogólnie przyjętych standardów ewaluacji funduszy strukturalnych stosowanych w Unii Europejskiej,
- c) przygotowanie *Planu ewaluacji NSRO na lata 2007-2013*,
- d) rozpowszechnianie wiedzy na temat stosowanych w Unii Europejskiej ogólnie przyjętych standardów ewaluacji funduszy strukturalnych,
- e) sporządzenie *Wytycznych w zakresie ewaluacji programów operacyjnych na lata 2007-2013*,
- f) przedkładanie komitetowi koordynującemu NSRO oraz Instytucji Koordynującej NSRO informacji o planowanych działaniach w zakresie ewaluacji,
- g) przekazywanie wyników ewaluacji na poziomie NSRO komitetowi koordynującemu NSRO, Instytucji Koordynującej NSRO oraz Komisji Europejskiej na jej życzenie (do Komisji Europejskiej powinny być przesyłane wyniki ewaluacji o których mowa w rozdziale 3 pkt. 8 lit. b),
- h) zapewnienie przeprowadzenia ewaluacji strategicznych na poziomie NSRO,
- i) zapewnienie przeprowadzenia ewaluacji operacyjnych związanych z monitorowaniem realizacji NSRO, w szczególności w przypadku gdy monitorowanie wykazuje znaczące odstępstwa od początkowo określonych celów,
- j) zapewnienie we współpracy z Instytucjami Zarządzającymi przeprowadzenia do dnia 30 czerwca 2011 roku ewaluacji stopnia realizacji programów operacyjnych, której wyniki posłużą do dokonania alokacji krajowej rezerwy wykonania,
- k) upublicznianie wyników przeprowadzonych ewaluacji,
- l) współpraca ze środowiskami eksperckimi w celu podnoszenia jakości badań i całego procesu ewaluacji,
- m) koordynacja budowy potencjału ewaluacyjnego w instytucjach zaangażowanych w proces ewaluacji NSRO i PO na lata 2007-2013,
- n) współpraca z Komisją Europejską przy ewaluacji ex post,
- o) monitorowanie procesu wdrażania rekomendacji sformułowanych w wyniku przeprowadzonych ewaluacji.

Podrozdział 2.2 – Instytucje Zarządzające programami operacyjnymi

- 1) Za prowadzenie ewaluacji programu operacyjnego odpowiada Instytucja Zarządzająca, a w jej ramach utworzona w tym celu Jednostka Ewaluacyjna.
- 2) Instytucja Zarządzająca może delegować kompetencje w zakresie ewaluacji na niższe poziomy wdrażania. W przypadku delegowania kompetencji w zakresie ewaluacji, sposób organizacji systemu ewaluacji powinien zostać zawarty w *Planie ewaluacji PO*.
- 3) Jednostka Ewaluacyjna może zostać powołana poza komórką organizacyjną pełniącą funkcję Instytucji Zarządzającej (takie rozwiązanie sprzyja podniesieniu obiektywności zlecanych i dokonywanych ewaluacji). Konieczne jest jednak w takim przypadku zagwarantowanie możliwości wywiązywania się przez Instytucję Zarządzającą ze wszystkich obowiązków w zakresie ewaluacji regulowanych niniejszymi wytycznymi.
- 4) W przypadku Regionalnego Programu Operacyjnego oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na poziomie komponentu regionalnego, kompetencje w zakresie ewaluacji na ww. poziomach wdrażania może sprawować jedna i ta sama Jednostka Ewaluacyjna.
- 5) Rolą Instytucji Zarządzającej jest w szczególności:
  - a) zapewnienie środków finansowych, w ramach pomocy technicznej, na prowadzenie ewaluacji,
  - b) pozyskiwanie i gromadzenie odpowiednich danych z systemu monitoringu,
  - c) opracowanie *Planu ewaluacji PO* oraz koordynacja procesu realizacji celów *Planu*,
  - d) zapewnienie przeprowadzenia ewaluacji ex ante programu operacyjnego (w przypadku RPO ewaluacja ex ante przeprowadzona została przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego we współpracy z IZ RPO) ,
  - e) zapewnienie przeprowadzania ewaluacji operacyjnych związanych z monitorowaniem realizacji programu, w szczególności w przypadku, gdy wyniki monitoringu wykazują znaczące odstępstwa od początkowo określonych celów lub gdy zgłoszone są propozycje zmian w programie,

- f) zapewnienie przeprowadzania ewaluacji strategicznych, w szczególności tych, które wskazane są w *Planie ewaluacji NSRO* jako obligatoryjne dla wszystkich programów operacyjnych,
- g) przekazywanie wyników ewaluacji właściwemu dla danego programu komitetowi monitorującemu oraz Krajowej Jednostce Oceny, a także Komisji Europejskiej na jej życzenie (do Komisji Europejskiej powinny być przesyłane wyniki ewaluacji o których mowa w rozdziale 3 pkt. 8 lit. b),
- h) upublicznianie wyników przeprowadzonych ewaluacji,
- i) współpraca z Krajową Jednostką Oceny w zakresie przeprowadzenia do dnia 30 czerwca 2011 roku ewaluacji stopnia realizacji programu operacyjnego, której wyniki posłużą do dokonania alokacji krajowej rezerwy wykonania.
- j) współpracę z Krajową Jednostką Oceny oraz Komisją Europejską przy ewaluacjach inicjowanych z ich inicjatywy,
- k) współpracę z Krajową Jednostką Oceny oraz Komisją Europejską przy ewaluacji ex – post,
- l) przestrzeganie wytycznych Krajowej Jednostki Oceny oraz stosowanych w Unii Europejskiej ogólnie przyjętych standardów ewaluacji funduszy strukturalnych,
- m) monitorowanie procesu wdrażania rekomendacji sformułowanych w wyniku przeprowadzonych ewaluacji.

Podrozdział 2.3 – Instytucja Koordynująca regionalne programy operacyjne

- 1) W przypadku 16 Regionalnych Programowych Operacyjnych dodatkowym uczestnikiem systemu ewaluacji jest Instytucja Koordynująca RPO i powołana w jej ramach Jednostka Ewaluacyjna, której głównym zadaniem jest prowadzenie ewaluacji RPO w ujęciu przekrojowym w obszarach dotyczących kwestii horyzontalnych. Rolą Instytucji Koordynującej RPO jest w szczególności:
  - a) zapewnienie środków finansowych, w ramach pomocy technicznej, na prowadzenie ewaluacji,
  - b) pozyskiwanie i gromadzenie odpowiednich danych z systemu monitoringu,
  - c) opracowanie we współpracy z IZ RPO *Planu ewaluacji kwestii horyzontalnych w ramach 16 RPO* oraz koordynacja procesu realizacji celów *Planu*,

- d) przekazywanie wyników ewaluacji w zakresie kwestii horyzontalnych w ramach 16 RPO Krajowej Jednostce Oceny, Instytucjom Zarządzającym RPO oraz Komisji Europejskiej na jej życzenie,
  - e) upublicznianie wyników przeprowadzonych ewaluacji,
  - f) współpraca z Krajową Jednostką Oceny w zakresie przeprowadzenia do dnia 30 czerwca 2011 roku ewaluacji stopnia realizacji programu operacyjnego, której wyniki posłużą do dokonania alokacji krajowej rezerwy wykonania,
  - g) współpraca z Krajową Jednostką Oceny oraz Komisją Europejską przy ewaluacjach inicjowanych z ich inicjatywy,
  - h) współpraca z Krajową Jednostką Oceny oraz Komisją Europejską przy ewaluacji ex – post,
  - i) zapewnienie przestrzegania wytycznych Krajowej Jednostki Oceny oraz stosowanych w Unii Europejskiej ogólnie przyjętych standardów ewaluacji funduszy strukturalnych.
- 2) Instytucja Koordynująca RPO realizuje swoje zadania w ścisłej współpracy z Instytucjami Zarządzającymi RPO oraz Krajową Jednostką Oceny.

Podrozdział 2.4 – Grupy Sterujące

- 1) W celu zachowania zasady partnerstwa oraz koordynacji procesu ewaluacji Instytucja Zarządzająca oraz Instytucja Koordynująca RPO mogą, jeżeli uznają to za celowe, powoływać Grupy Sterujące ewaluacją.
- 2) Skład Grupy Sterującej określany jest przez instytucję powołującą Grupę. Z uwagi na operacyjny i roboczy charakter Grupy Sterującej rekomenduje się aby liczebność Grupy nie przekraczała 20 osób.
- 3) Rolą Grupy Sterującej powinno być w szczególności:
  - a) wsparcie dla Jednostki Ewaluacyjnej przy formułowaniu zakresu ewaluacji,
  - b) wsparcie dla Jednostki Ewaluacyjnej przy formułowaniu kryteriów wyboru wykonawcy badania ewaluacyjnego (zwanego dalej „Wykonawcą”) oraz kryteriów oceny ofert składanych przez oferentów,
  - c) monitorowanie postępu prac Wykonawcy w ramach zleconego badania ewaluacyjnego,

- d) wsparcie dla Jednostki Ewaluacyjnej w zakresie oceny wstępnych wersji raportów końcowych lub raportów cząstkowych,
- e) monitorowanie procesu wdrażania rekomendacji sformułowanych w wyniku przeprowadzonych ewaluacji,
- f) opiniowanie *Planów ewaluacji*.

Podrozdział 2.5. – Komitety monitorujące

- 1) Rolą komitetów monitorujących w zakresie ewaluacji jest w szczególności:
  - a) zapoznawanie się z *Planem ewaluacji programu operacyjnego*,
  - b) monitorowanie procesu ewaluacji programu operacyjnego,
  - c) rekomendowanie obszarów, które powinny zostać poddane ewaluacji w ramach programu operacyjnego,
  - d) zapoznawanie się z wynikami ewaluacji.

Rozdział 3 - Zakres ewaluacji w okresie programowania 2007-2013. Rodzaje ewaluacji

- 1) Ewaluacje programów operacyjnych w okresie programowania 2007-2013 będą miały charakter ewaluacji strategicznych oraz ewaluacji operacyjnych prowadzonych przed (ewaluacja ex ante), podczas (ewaluacja bieżąca), oraz po zakończeniu (ewaluacja ex post) realizacji programów operacyjnych.
- 2) Ewaluacje przed rozpoczęciem realizacji programów operacyjnych (ewaluacja ex-ante) zostały wykonane przez ewaluatorów zewnętrznych w roku 2006 i ich wyniki zostały uwzględnione w procesie programowania.
- 3) Zgodnie z Rozporządzeniem Rady nr 1083/2006 za przeprowadzenie ewaluacji po zakończeniu realizacji programów operacyjnych (ewaluacja ex-post) odpowiedzialna jest Komisja Europejska. Obowiązkiem Instytucji Zarządzającej, Instytucji Koordynującej RPO oraz Krajowej Jednostki Oceny jest współpraca z Komisją Europejską w zakresie wymaganym przez KE i niezbędnym do wykonania ewaluacji ex post.
- 4) Instytucja Zarządzająca może dodatkowo, jeżeli uzna to za celowe przeprowadzić ewaluację ex post we własnym zakresie.

- 5) Ewaluacje strategiczne dotyczą oceny realizowanych programów operacyjnych oraz osi priorytetowych w odniesieniu do celów społeczno- gospodarczych oraz kwestii i polityk horyzontalnych.
- 6) Ewaluacje operacyjne przeprowadzane są w celu wspierania procesu monitorowania programu operacyjnego.
- 7) Niniejsze wytyczne koncentrują się głównie na ewaluacji bieżącej. Ewaluacja bieżąca jest procesem mającym na celu lepsze zrozumienie efektów interwencji oraz sformułowanie rekomendacji użytecznych z punktu widzenia wdrażania programu.
- 8) Instytucje Zarządzające zobowiązane są do przeprowadzenia ewaluacji bieżących w następujących przypadkach określonych w Rozporządzeniu Rady nr 1083/2006:
  - a) w przypadku gdy monitorowanie ujawniło znaczące odchylenia od założonych pierwotnie celów². Głównym celem ewaluacji podejmowanej w wyniku odnotowania znaczącego odchylenia od założonych pierwotnie celów jest identyfikacja przyczyn odchylenia oraz sformułowanie rekomendacji pozwalających rozwiązać zdiagnozowane w trakcie ewaluacji problemy (w tym rekomendacje dotyczące zmian w programie operacyjnym). Decyzję o konieczności przeprowadzenia ww. ewaluacji podejmuje Instytucja Zarządzająca PO,
  - b) w przypadku gdy składane są wnioski o dokonanie przeglądu programu operacyjnego lub jego części zgodnie z art. 33 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006 w sytuacji gdy zmiany w programie związane z ww. przeglądem dotyczą: realokacji finansowych, celów programu operacyjnego oraz osi priorytetowych lub istotnych elementów systemu wdrażania. Wyniki ww. ewaluacji sformułowane w postaci rekomendacji powinny stanowić uzasadnienie dla decyzji o dokonaniu (lub nie) ww. zmian w programie. W przypadku niewielkich lub technicznych przeglądów programów operacyjnych nie jest niezbędne przeprowadzanie ww. ewaluacji.
- 9) Wyniki ewaluacji wymienionych w pkt. 8 lit. b powinny zostać przesłane do wiadomości Komisji Europejskiej.
- 10) Ponadto Instytucje Zarządzające oraz Instytucja Koordynująca RPO są zobowiązane do przeprowadzenia ewaluacji strategicznych dotyczących kwestii horyzontalnych w

---

² Zgodnie z wytycznymi metodologicznymi Komisji Europejskiej ((The) New Programming Period 2007-2013. Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Evaluation During the Programming Period, Working Paper No. 5) znaczące odchylenie do założonych pierwotnie celów dotyczy zakładanych wartości tych wskaźników produktu i rezultatu na poziomie osi priorytetowej mierzonych cyklicznie, które zawarte są w sprawozdaniu o którym mowa w art. 67 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006, sporządzanym zgodnie z załącznikiem XVIII do Rozporządzenia Komisji nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r.

obszarach i terminach wskazanych przez Krajową Jednostkę Oceny w *Planie ewaluacji NSRO*.

- 11) Do dnia 30 czerwca 2011 roku Krajowa Jednostka Oceny przeprowadzi ewaluację stopnia realizacji programów operacyjnych, której wyniki posłużą do dokonania alokacji krajowej rezerwy wykonania. Obowiązkiem Instytucji Zarządzających oraz Instytucji Koordynującej RPO jest współpraca z Krajową Jednostką Oceny w zakresie wymaganym i niezbędnym do wykonania ww. ewaluacji.
- 12) Poza ww. sytuacjami Instytucja Zarządzająca/Jednostka Ewaluacyjna może podjąć decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji operacyjnej lub strategicznej w każdym przypadku, gdy uzna to za użyteczne z punktu widzenia zarządzania (lub koordynacji) programem operacyjnym.

Rozdział 4 - Realizacja procesu ewaluacji

- 1) W celu zachowania obiektywności wyników i niezależności pracy ewaluatora, ewaluacje powinny być wykonywane głównie przez podmioty zewnętrzne (ewaluatorów zewnętrznych) funkcjonalnie niezależne od Instytucji Certyfikującej oraz Instytucji Audytowej, zgodnie z art. 47 ust. 3 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006.
- 2) Jednostka Ewaluacyjna może dodatkowo przeprowadzać ewaluacje we własnym zakresie (ewaluacje wewnętrzne) pod warunkiem zagwarantowania niezależności procesu ewaluacji i obiektywności wyników oraz zgodnie z art. 47 ust. 3 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006 pod warunkiem pozostawania w funkcjonalnej niezależności od Instytucji Certyfikującej oraz Instytucji Audytowej.
- 3) Ewaluacje wewnętrzne powinny mieć charakter uzupełniający w stosunku do ewaluacji zewnętrznych, stanowiących główny instrument ewaluacji programów operacyjnych.
- 4) W przypadku ewaluacji zewnętrznych, wybór podmiotów przeprowadzających ewaluację (ewaluatorów zewnętrznych) powinien odbywać się w procedurze zgodnej z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo Zamówień Publicznych (Dz. U. Nr 19, poz. 177 z późn. zm.).
- 5) Realizacja poszczególnych ewaluacji odbywa się w ramach trzech głównych etapów:
  - a) przygotowanie ewaluacji,
  - b) wybór Wykonawcy (w przypadku ewaluacji zewnętrznych),
  - c) realizacja badania ewaluacyjnego.
- 6) Do kompetencji Jednostki Ewaluacyjnej w zakresie przygotowania ewaluacji należy:
  - a) opracowanie zakresu planowanego badania ewaluacyjnego, w tym w szczególności:

- i) sformułowanie tematu badania ewaluacyjnego,
  - ii) określenie głównych problemów badawczych,
  - iii) sformułowanie pytań i kryteriów ewaluacyjnych,
  - iv) określenie minimalnych wymagań odnośnie metodologii i zespołu badawczego,
  - v) określenie ram czasowych badania,
  - vi) określenie innych wymagań odnośnie Wykonawcy w tym formy, miejsca i terminu prezentacji wyników badania,
  - vii) określenie formy i zakresu treści raportu końcowego.
- 7) Do kompetencji Jednostki Ewaluacyjnej w zakresie wyboru Wykonawcy (ewaluatora zewnętrznego) należy:
- a) opracowanie merytorycznych kryteriów wyboru Wykonawcy (ewaluatora zewnętrznego),
  - b) wybór Wykonawcy (ewaluatora zewnętrznego).
- 8) Z uwagi na specyfikę badań ewaluacyjnych, których użyteczność uzależniona jest przede wszystkim od wartości merytorycznej wyników, rekomenduje się stosowanie proporcji w doborze kryteriów wyboru Wykonawcy zapewniających możliwość wyboru oferty o jak najwyższej wartości merytorycznej. W związku z powyższym, w trakcie oceny merytorycznej składanych ofert przeprowadzanej w ramach procedury przetargowej, punkty przyznawane za podejście metodologiczne oraz sposób organizacji i przeprowadzenia badania (kryteria merytoryczne) powinny stanowić znaczący udział procentowy punktów możliwych do uzyskania.³
- 9) Rolą Jednostki Ewaluacyjnej w fazie realizacji badania ewaluacyjnego (okres od momentu podpisania umowy z Wykonawcą do momentu odbioru ostatecznej wersji raportu końcowego z ewaluacji) jest:
- a) monitorowanie postępu prac Wykonawcy w ramach zleconego badania ewaluacyjnego poprzez:
    - i) przekazywanie przez Wykonawcę informacji o postępie prac Jednostce Ewaluacyjnej i/lub na forum Grupy Sterującej,
    - ii) stały kontakt z Wykonawcą,
    - iii) spotkania robocze z Wykonawcą,

---

³ W przypadku ewaluacji zleconych przez Krajową Jednostkę Oceny kryteria merytoryczne stanowią 50% punktów możliwych do uzyskania w trakcie oceny merytorycznej.

- iv) odbiór i ocena raportów cząstkowych.
  - b) koordynacja współpracy instytucji zaangażowanych w proces ewaluacji z Wykonawcą,
  - c) pomoc Wykonawcy w zakresie dostępu do danych niezbędnych do przeprowadzenia oceny:
    - i) udostępnianie posiadanych danych,
    - ii) koordynacja procesu udostępniania danych przez instytucje zaangażowane w proces wdrażania programu.
  - d) organizacja i przeprowadzenie pracom Grupy Sterującej,
  - e) ocena (we współpracy z Grupą Sterującą) wstępnych wersji raportów końcowych i/lub raportów cząstkowych.
- 10) Rekomenduje się, aby realizacja badania ewaluacyjnego obejmowała następujące etapy w ramach zadania powierzonego wybranemu Wykonawcy (etapy powinny być uwzględnione w umowie na realizację badania)⁴:
- a) w terminie określonym przez zamawiającego Wykonawca powinien przedstawić raport metodologiczny, w którym zawarte powinny zostać następujące elementy:
    - i) identyfikacja obszaru badawczego,
    - ii) metodologia planowanej ewaluacji,
    - iii) plan organizacji pracy badawczej.
  - b) w terminie uzależnionym od zakresu badania, wskazanym przez zamawiającego, Wykonawca powinien przedstawić wstępną wersję raportu końcowego. Wstępna wersja raportu końcowego powinna zostać poddana ocenie Jednostki Ewaluacyjnej jako zamawiającego oraz konsultacjom wśród podmiotów zaangażowanych w proces ewaluacji (np. na forum Grupy Sterującej). W wyniku oceny zamawiającego oraz ww. konsultacji Jednostka Ewaluacyjna formułuje uwagi do wstępnej wersji raportu końcowego, do których Wykonawca odnosi się w terminie określonym w umowie. Rekomenduje się, aby uwagi formułowane przez Jednostkę Ewaluacyjną dotyczące zmian zapisów w przedstawionych raportach w jak najmniejszym stopniu ingerowały w formułowane przez ewaluatora wnioski i oceny.

---

⁴ Rekomendowane etapy wynikają z doświadczeń Krajowej Jednostki Oceny w zakresie realizacji badań ewaluacyjnych. Instytucja zlecająca może kształtować szczegółowy zakres zadania powierzonego Wykonawcy zgodnie z własnymi potrzebami, pod warunkiem przestrzegania ogólnie przyjętych standardów ewaluacji.

c) w terminie uzależnionym od wielkości badania Wykonawca przedstawia ostateczną wersję raportu końcowego. Rekomenduje się następującą strukturę raportu końcowego z ewaluacji:

- i) streszczenie raportu – nie więcej niż 5 stron A4 (w języku polskim i angielskim);
  - ii) spis treści;
  - iii) wprowadzenie;
  - iv) opis zastosowanej metodologii oraz źródła informacji wykorzystywanych w badaniu;
  - v) opis wyników ewaluacji;
  - vi) wnioski i rekomendacje;
  - vii) aneksy.
- 11) W przypadku dużych i złożonych badań ewaluacyjnych ich wyniki (wstępne i końcowe wersje raportów końcowych) mogą być prezentowane w formie raportów częściowych.
  - 12) Raport końcowy z każdej ewaluacji na każdym poziomie wdrażania powinien zostać przekazany przez Instytucję Zarządzającą do Krajowej Jednostki Oceny⁵.
  - 13) Raport końcowy z ewaluacji o których mowa w rozdziale 3 pkt. 8 lit. b powinien zostać przekazany przez Instytucję Zarządzającą do Komisji Europejskiej.
  - 14) Obowiązkiem Jednostki Ewaluacyjnej jest gromadzenie informacji dotyczących zakresu i sposobu wykorzystania rekomendacji sformułowanych przez ewaluatora i udostępnianie ich Krajowej Jednostce Oceny na jej prośbę.
  - 15) Wyniki każdej ewaluacji powinny być przedkładane właściwemu dla danego programu komitetowi monitorującemu.
  - 16) Decyzję o zakresie i sposobie wykorzystania rekomendacji podejmuje Instytucja Zarządzająca.
  - 17) Wszystkie raporty z ewaluacji powinny zostać upublicznione na stronie internetowej instytucji pełniącej funkcje Instytucji Zarządzającej lub Instytucji Koordynującej RPO.
  - 18) W trakcie realizacji procesu ewaluacji Jednostka Ewaluacyjna powinna przestrzegać ogólnie przyjętych standardów ewaluacji funduszy strukturalnych stosowanych w Unii

---

⁵ Na poziomie Krajowej Jednostki Oceny stworzona zostanie ogólnie dostępna centralna baza raportów ewaluacyjnych ze wszystkich ewaluacji wykonywanych w okresie programowania 2007-2013.

Europejskiej, w tym w szczególności standardów jakościowych zawartych w aneksie 2 do wytycznych Komisji Europejskiej.⁶

- 19) Jako pomocnicze źródło ogólnie przyjętych standardów ewaluacyjnych służyć może podręcznik w zakresie ewaluacji programów społeczno-ekonomicznych przygotowany z ramienia Komisji Europejskiej dostępny na stronie <http://www.evaled.info>
- 20) Ewaluacje finansowane są ze środków pomocy technicznej w ramach poszczególnych programów operacyjnych oraz z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

Rozdział 5 - Plany ewaluacji

- 1) Instytucja Zarządzająca przygotowuje *Plan ewaluacji programu operacyjnego*.
- 2) Instytucja Koordynująca RPO przygotowuje *Plan ewaluacji kwestii horyzontalnych w ramach 16 RPO*.
- 3) Celem *Planu ewaluacji* jest wskazanie sposobu organizacji procesu ewaluacji na danym poziomie wdrażania oraz głównych kierunków ewaluacji podejmowanych przez Instytucje Zarządzające oraz Instytucję Koordynującą RPO w okresie 2007-2013.
- 4) W przypadku delegowania kompetencji w zakresie ewaluacji, w *Planie ewaluacji PO* powinien zostać zawarty opis systemu ewaluacji na niższych poziomach wdrażania.
- 5) W przypadku delegowania kompetencji Instytucja Zarządzająca może rekomendować tworzenie *Planów ewaluacji* dotyczących niższych poziomów wdrażania.
- 6) Krajowa Jednostka Oceny sporządzi *Plan ewaluacji NSRO*. W *Planie* wskazane zostaną ogólne kierunki ewaluacji, w tym obszary tematyczne planowane do objęcia ewaluacją w ramach NSRO w całym okresie programowania.
- 7) *Plany ewaluacji PO* oraz *Plan ewaluacji kwestii horyzontalnych w ramach 16 RPO* powinny być spójne z *Planem ewaluacji NSRO*.
- 8) *Plan ewaluacji* powinien zawierać następujące elementy:
  - a) opis programu operacyjnego (w przypadku *Planu ewaluacji kwestii horyzontalnych w ramach 16 RPO* - ogólna charakterystyka 16 RPO),
  - b) opis sposobu organizacji procesu ewaluacji, w tym w szczególności:

---

⁶ (The) New Programming Period 2007-2013. Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Evaluation During the Programming Period, Working Paper No. 5.

- i) wskazanie instytucji zaangażowanych wraz z zakresem ich kompetencji i zadań,
    - ii) liczbę pracowników zaangażowanych bezpośrednio w proces ewaluacji w ww. instytucjach (pracownicy Jednostek Ewaluacyjnych),
    - iii) wielkość budżetu przeznaczanego na działania ewaluacyjne,
  - c) wstępną listę badań ewaluacyjnych planowanych do przeprowadzenia w całym okresie programowania wraz z terminem ich realizacji lub wstępną listę obszarów tematycznych planowanych do objęcia ewaluacją w całym okresie programowania,
  - d) opis innych działań związanych z ewaluacją, w szczególności dotyczących budowy potencjału ewaluacyjnego, w tym budowy struktur, rozpowszechniania wiedzy i informacji na temat ewaluacji, współpracy ze środowiskami eksperckimi.
- 9) *Plany ewaluacji* przesyłane są przez Instytucje Zarządzające oraz Instytucję Koordynującą RPO do akceptacji Krajowej Jednostki Oceny w zakresie spójności z *Planem ewaluacji NSRO*.
- 10) Do 31 grudnia każdego roku Instytucje Zarządzające oraz Instytucja Koordynująca RPO przesyłają *Okresowe plany ewaluacji* w formie załącznika wg wzoru wskazanego w Załączniku 1 do niniejszych wytycznych, zawierające listę ewaluacji planowanych do przeprowadzenia w roku następnym na wszystkich poziomach wdrażania danego programu operacyjnego.
- 11) Krajowa Jednostka Oceny sporządza *Okresowe plany ewaluacji NSRO*.
- 12) Do końca marca każdego roku Instytucja Zarządzająca oraz Instytucja Koordynująca RPO przekazuje do Krajowej Jednostki Oceny roczną informację dotyczące działań w zakresie ewaluacji realizowanych w roku poprzednim (w przypadku Instytucji Zarządzających informacja powinna dotyczyć ewaluacji na wszystkich poziomach wdrażania danego programu operacyjnego). Zakres informacji przekazywanych przez IZ powinien obejmować w szczególności następujące kwestie:
- a) informacje dotyczące zrealizowanych badań ewaluacyjnych,
  - b) informacje dotyczące wdrożonych rekomendacji,
  - c) informacje dotyczące działań podjętych w zakresie budowy potencjału ewaluacyjnego.
- 13) Informacja powinna dotyczyć ewaluacji zakończonych lub w trakcie realizacji. Za termin rozpoczęcia ewaluacji uważa się datę podpisania umowy z Wykonawcą badania,

natomiast za termin zakończenia, datę podpisania protokołu odbioru przez Zamawiającego .

- 14) Informacje powinny być przesyłane w wersji elektronicznej w formacie „.xls” wg tabeli stanowiącej Załącznik 2.
- 15) Dodatkowo w formie opisowej poza ww. tabelą powinny zostać przesłane informacje dotyczące działań podjętych w zakresie budowy potencjału ewaluacyjnego, w tym budowy struktur, rozpowszechniania wiedzy i informacji na temat ewaluacji, współpracy ze środowiskami eksperckimi.

Rozdział 6 – Załączniki

Załącznik 1. Lista planowanych ewaluacji w roku X.

Załącznik 2. Informacja roczna w zakresie ewaluacji

Załącznik 1

Lista planowanych ewaluacji w roku X.

Nazwa instytucji inicjującej ewaluację	Nazwa badania	Sposób realizacji (ewaluacja wewnętrzna/zewnętrzna)	Termin realizacji	Planowany koszt ewaluacji (w przypadku ewaluacji zewnętrznych)	Opis zakresu badania

Załącznik 2. Informacja roczna w zakresie ewaluacji.

Nazwa instytucji przesyłającej informacje roczną w zakresie ewaluacji:.....

Nazwa instytucji inicjującej ewaluację	Nazwa badania	Koszt badania	Termin realizacji	Nazwa wykonawcy badania	Wdrożone rekomendacje/Ocena użyteczności rekomendacji	Uwagi